

QuickScan

**Wijnjewoude,
Tjalling Harkeswei 81**

**John Melis Ecologie
2018**

Colofon

QuickScan Tjalling Harkeswei 81.
Inventarisatie en beoordeling natuurwaarden in het kader van de Wet
natuurbescherming (soortbescherming)

JME-rapport	: 18-068
Versie	: 1.0 (definitief)
Datum	: 11 december 2018
Opdrachtgever	: Bouwbedrijf Taekema & Lieuwes Tjalling Harkeswei 81 9241 HL Wijnjewoude
Auteur	: Willem Oevering
Controle	: John Melis
Contactadres	: Gorredijksterweg 26 8411 KE Jubbega
Te citeren als	: Oevering, W., 2018. QuickScan Wijnjewoude, Tjalling Harkeswei 81; inventarisatie en beoordeling natuurwaarden in het kader van de Wet natuurbescherming (soortbescherming). JME-rapport 18-068 John Melis ecologie, Jubbega.
Voorpagina	: <i>Foto vanaf de oprit richting het werkterrein.</i>

Copyright © 2018
John Melis ecologie

*niets uit deze uitgave mag worden vereenvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk,
fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.*

	Inhoud	Blz.
1	Inleiding.....	2
1.1	Aanleiding.....	2
1.2	Globale ligging	2
1.3	Structuur natuurwetgeving in Nederland.....	2
1.4	Scope van de QuickScan.....	4
1.5	Werkwijze.....	4
2	Beschrijving locatie en ingreep	5
2.1	Locatie	5
2.2	Ingreep.....	6
3	Resultaten veldbezoek en bureaustudie.....	7
3.1	Vogels.....	7
3.2	Vleermuizen.....	7
3.3	Overige zoogdieren.....	8
3.4	Reptielen, amfibieën en vissen	8
3.5	Overige fauna	8
3.6	Flora.....	8
3.7	Zorgplicht.....	8
4	Effecten en gevolgen	9
4.1	Overzicht beschermde soorten	9
4.2	Effecten op in het projectgebied (mogelijk) aanwezige flora en fauna.....	9
5	Conclusie	10
	Geraadpleegde bronnen.....	11

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van Bouwbedrijf Taekema & Lieuwes, verder "opdrachtgever" genoemd, heeft ecologisch adviesbureau John Melis ecologie een QuickScan uitgevoerd op Tjalling Harkeswei 81 in Wijnjewoude.

De opdrachtgever heeft een stuk grasland aangekocht waardoor hij het terreingebruik wil herindelen. De twee bestaande oude schuren zullen worden afgebroken en vervangen door één grotere schuur. Er worden geen bomen gekapt of watergangen aangetast. De herinrichting betreft een verdeling van het grasland naar een paardenweiland en verharde toegang tot de nieuwe schuur.

De werkzaamheden waren, voorafgaand aan de uitvoering van deze QuickScan, al gestart. Er is, bij het veldbezoek, al één schuur afgebroken en de nieuwe schuur is al deels opgebouwd. De werkzaamheden zijn gestaakt toen op het verzoek van de provincie een QuickScan noodzakelijk bleek.

De planning is dat de werkzaamheden zijn afgerond voor half maart 2019.

1.2 Globale ligging

afbeelding 1.1. Globale ligging van het projectgebied (rood). (Bron: Google maps)

1.3 Structuur natuurwetgeving in Nederland

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, de bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden.

Naast bescherming vanuit de Wet natuurbescherming, zijn er ook gebieden die planologisch beschermd zijn. Dit betreft het 'Natuurnetwerk Nederland' (hierna NNN). De bescherming van het NNN verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Barro, bestemmingsplannen) en niet via de natuurwetgeving.

Decentralisatie

Het bevoegd gezag is gedecentraliseerd naar de provincies. Het Rijk behoudt echter het bevoegd gezag en de verantwoordelijkheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen voor handelingen en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk, zoals bijvoorbeeld hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, delfstoffen, kustlijn, bepaalde visserij en bijvoorbeeld activiteiten Koninklijk Huis.

Soortbescherming

In de Wet natuurbescherming is soortbescherming opgedeeld in categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het gaat om de volgende categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving.

Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat alle provincies en het Rijk de voorheen geldende "Lijst met jaarrond beschermde nesten 2012" aanhouden en blijven hanteren in de Wet natuurbescherming. Bij voorliggende toetsing is ervan uitgegaan dat de lijst gehanteerd blijft en dat de nesten een jaarrond beschermde status houden. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1t/m4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal aangewezen vogelsoorten, indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. Daarbij dient opgemerkt te worden dat een aantal vogelsoorten ook vallen onder artikel 3.5 en daarom niet verstoord mogen worden.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wet natuurbescherming. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren en opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

Indien bij het project-voornemen een of enkele gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaats vindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie.

1.4 Scope van de QuickScan

Deze QuickScan is opgesteld om de ecologische waarden van het projectgebied te bepalen, en de, ten gevolge van de geplande bestemmingswijziging, eventuele strijdigheden met de Wet natuurbescherming (Wnb) in kaart te brengen, waaruit een advies zal volgen over hoe te handelen volgens deze wet.

In tegenstelling tot een Natuurtoets wordt bij een QuickScan niet ingegaan op raakvlakken met de gebiedsbescherming (Natura 2000, Natuur netwerk Nederland/Ecologische Hoofdstructuur en Weidevogelleefgebied/Ganzenfoeragegebied) en is de bureaustudie beperkt.

Een initiatiefnemer is, vanuit de natuurwetgeving, bij ruimtelijke ingrepen (maar ook maatregelen en activiteiten) verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied, zodat hiermee rekening kan worden gehouden. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn getoetst aan de bepalingen van de soortenbescherming uit de Wet natuurbescherming (Wnb).

De natuur is onvoorspelbaar. Het veldbezoek beschrijft een momentopname. Indien de periode tussen veldbezoek en de invoer van de geplande verandering in het bestemmingsbesluit meerdere jaren wordt, dient overwogen te worden een herhaald veldbezoek te laten uitvoeren, hetgeen mogelijk tot gevolg heeft dat de QuickScan wordt herzien.

1.5 Werkwijze

Bureaustudie

Voorafgaand aan het veldbezoek wordt de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten onderzocht door het raadplegen van online- en fysieke atlanten en databases, zoals bijvoorbeeld de NDFF. Het doel van de bureaustudie is het inschatten van de ligging van het projectgebied, de aanwezige habitattypes en de bekende beschermde soorten, alsmede het verkrijgen van inzicht in de kans dat beschermde soorten in een projectgebied aanwezig kunnen zijn.

Veldbezoek

Het veldbezoek is afgelegd door ecooloog Willem Oevering van JM ecologie op donderdag 6 december 2018. Het bezoek is uitgevoerd van 14:00 tot 14:30 uur, bij 11 graden Celsius, windkracht 4, op een bewolkte dag. Het doel van het veldbezoek is het inschatten van de aanwezige habitat types en het verkrijgen van inzicht in het projectgebied. Op 5 december 2018 is het veldbezoek voorafgegaan door een kort bezoek door ecooloog J. Melis.

Maatregel(en) en effecten

De derde stap is de beschrijving van de geplande maatregel en de omstandigheden (planning, methode) waarin deze uitgevoerd gaat worden. Tezamen met het veldbezoek en de bureaustudie kunnen hieruit eventuele strijdigheden van de plannen met de betreffende natuurwetgeving opgespoord worden, en kunnen eventuele kennishiaten benoemd worden. Hieraan worden conclusies verbonden en hieruit zal duidelijkheid ontstaan over de eventuele noodzaak tot het nemen van vervolgstappen, met als doel de wijziging conform de huidige Wet natuurbescherming te laten plaatvinden.

2 Beschrijving locatie en ingreep

2.1 Locatie

Op de locatie stonden 2 kleine schuren. De noordelijke schuur is van hout en bevat een asbesthoudende enkelplaatse daklaag. De zuidelijke schuur was van hout (reeds afgebroken) en bevatte een niet-asbesthoudende eternietplaten daklaag. Op de plaats van de zuidelijke schuur is de nieuwe schuur al deels gebouwd (afbeelding 2.1 en 2.2). Er is een woonhuis (afbeelding 2.3), een tuin met gras en kiezels (afbeelding 2.4) en een grote zomereik (afbeelding 2.2). Verder staan er een paardenbak met daarachter een weiland met Engels raaigras (afbeelding 2.5). Naast het perceel loopt een sloot zonder vegetatie en oeverbegroeiing (rechtterkant van afbeelding 2.5).

afbeelding 2.1. De twee schuurtjes, de grote is reeds afgebroken (bron: Rinse Taekema)

afbeelding 2.2. De nieuwe schuur, met daarnaast één van de oude schuurtjes en op de voorgrond de zomereik.

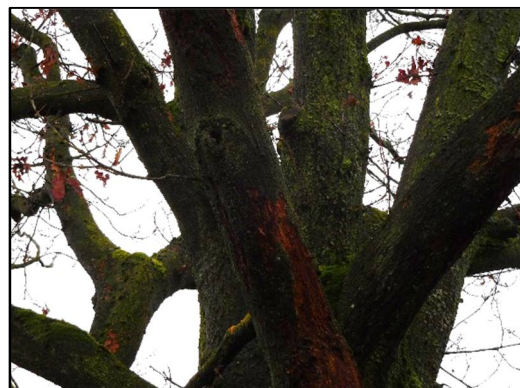
afbeelding 2.3. Het woonhuis.

afbeelding 2.4. Tuin met grasveldje en kiezels. Links is de nog aanwezige schuur te zien.

afbeelding 2.5. Paardenbak met het daarachter gelegen perceel Engels raaigras.

afbeelding 2.6. Holte in de eik van afbeelding 2.4.

2.2 Ingreep

Twee bestaande oude schuren worden afgebroken en vervangen door één grotere schuur. Er worden geen bomen gekapt of watergangen aangetast. De herinrichting betreft een verdeling van het grasland naar een paardenweiland en verharde toegang tot de nieuwe schuur.

De werkzaamheden waren, voorafgaand aan de uitvoering van deze QuickScan, al gestart. Er is, bij het veldbezoek, al één schuur afgebroken en de nieuwe schuur is al deels opgebouwd. De werkzaamheden zijn gestaakt toen op het verzoek van de provincie een QuickScan noodzakelijk bleek.

3 Resultaten veldbezoek en bureaustudie

Waargenomen soorten en verwachte soorten (op basis van de aanwezige habitat en de bekende verspreiding) worden samengenomen en hun gebruik van het projectgebied wordt beschreven. Hierbij ligt de nadruk op beschermde soorten, maar er zullen ook algemene en lichter beschermde soorten betrokken worden indien waargenomen of van belang voor de ingreep.

3.1 Vogels

Alle broedgevallen van vogels zijn beschermd. Van 15 vogelsoorten zijn ook de nesten, vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd. Dit zijn soorten die vallen in de categorie 1 t/m 4 van de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten (2012). Deze worden apart behandeld onder 4.1: "Jaarrond beschermd".

Daarnaast zijn van 34 vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd als hier een zwaarwegende ecologische reden voor is. Dit zijn soorten die vallen in de categorie 5 van de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten (2012). Deze soorten worden mee behandeld onder 4.1 "Vogels, overige vogelsoorten".

Jaarrond beschermd

Er zijn tijdens het veldbezoek geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen in het projectgebied, of in de nabije omgeving (75 meter). De enkeldakse schuren kunnen geen nesten van huismus of gierwaluw bevatten.

Vogels - overige soorten

Er zijn tijdens het veldbezoek meerdere soorten waargenomen zoals winterkoning, roodborst en vink. In het projectgebied zijn bomen aanwezig waarin vele zangvogels, zoals merel, roodborst en koolmees tot broeden kunnen komen. Er is een nestkast op een boom aangetroffen en op één van de schuren.

3.2 Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn zwaar beschermd (alle in Nederland voorkomende soorten staan vermeld in de Habitatrichtlijn). Vleermuizen kunnen voor drie doeleinden gebruik maken van een projectgebied, te weten als verblijfplaats, vliegrouwe en of foerageergebied. Er kunnen zich geschikte verblijfplaatsen bevinden binnen een gebied, welke tijdens 1 of meerdere seizoenen actief gebruikt kunnen worden door vleermuizen, te weten tijdens de zomer-, kraam-, paar- en/of winterperiode. Deze verblijven kunnen gebruikt worden als schuil- en rustplaats, als kraamkamer, voor de paring en/of voor de overwintering.

Vleermuizen gebruiken vliegroutes voor het bereiken van hun foerageergebieden vanuit hun verblijven, en, sommige soorten, voor de jaarlijkse trek naar winterrustgebieden, en naar zomerhabitat. Lijnvormige elementen zoals bomen, dijken en watergangen worden gevolgd en onthouden. Zij vormen voor de vleermuizen een vaste route. Het onderbreken of verwijderen van deze elementen bij een (potentiele) vliegroute kan een negatief effect hebben op de mogelijkheid van vleermuizen om hun doel te bereiken.

Vleermuizen kunnen foerageergebieden hebben in een projectgebied. Dit wil zeggen, vleermuizen komen via vaste routes naar het projectgebied om daar in de buurt van bomen en water te jagen op muggen en nachtvlinders.

Verblijven

Alle bomen in het projectgebied zijn onderzocht op de aanwezigheid van holtes die vleermuisverblijven kunnen bevatten. In één van de bomen, een zomereik, is een holte aangetroffen (zie afbeelding 2.4&2.6), welke een verblijf kan bevatten van een soort als grootoorvleermuis, of een paarverblijf van gewone- of ruige dwergvleermuis. Deze boom staat in het midden van het verblijf. De schuren kunnen geen verblijven bevatten omdat dezen enkeldaks zijn.

Vliegroutes

In de directe omgeving van het projectgebied worden vleermuisverblijven verwacht. Lijnvormige objecten binnen het projectgebied, die fungeren als essentiële vliegroueteondersteuning, zouden kunnen zijn: de bomenrand aan de westzijde van het perceel voor vliegrouete noord-zuid en de bomen langs het kanaal met het woonhuis voor oost-west vliegrouetes. Deze zijn mogelijk essentieel.

Foerageergebied

Het gehele projectgebied wordt als potentieel foerageergebied voor vleermuizen aangemerkt. Deze wordt echter niet als essentieel verwacht; er is voldoende, even geschikt, alternatief in de omgeving beschikbaar.

3.3 Overige zoogdieren

In de omgeving van het plangebied is otter waargenomen. Deze is niet te verwachten in het plangebied door het ontbreken van geschikt habitat. Overige zoogdieren die beschermd zijn, zoals boommarter, das, eekhoorn en waterspitsmuis zijn niet te verwachten op het perceel vanwege het ontbreken van geschikt habitat en/of de bekende verspreiding. De steenmarter staat op de vrijstellingslijst van Friesland.

3.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Nabij het plangebied is ringslang waargenomen. Deze is niet te verwachten in het plangebied door het ontbreken van geschikt habitat, zoals een broeihoop of een vijver. Andere reptielen zijn ook niet te verwachten op basis van het ontbreken van geschikt habitat en de bekende verspreiding.

In het plangebied zijn geen waarnemingen van amfibieën gedaan. Vanwege de geslotenheid, door de vele bomen, zullen er geen beschermde soorten amfibieën, zoals heikikker of poelkikker, verwacht kunnen worden. Algemene soorten als gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander kunnen aanwezig zijn.

De sloot langs het plangebied kan vis bevatten. De grote modderkuiper is, ondanks veel veldwerk van RAVON, in deze omgeving onbekend. Op basis van waarnemingen en de bekende verspreidingsgegevens worden er geen beschermde vissoorten verwacht.

3.5 Overige fauna

Beschermde insecten als libellen en dagvlinders worden niet verwacht in het projectgebied. Deze soorten zijn specifieke habitats nodig die hier niet zijn aangetroffen.

3.6 Flora

Het gebied is voedselrijk daardoor wordt het gedomineerd door algemene soorten. Hierdoor is er geen mogelijkheid voor zeldzamere, specialistischere soorten om hier naast te groeien. Op basis van recente waarnemingen, de bekende verspreiding en de aanwezige habitats kan het voorkomen van beschermde soorten vaatplanten uitgesloten worden.

3.7 Zorgplicht

Voor de aanwezige amfibieën geldt de zorgplicht. Bij het verplaatsen van hopen stenen moet er goed gelet worden op kleine watersalamander. Bij het aantreffen van de soort moeten deze verplaatst worden naar een veilige plek.

4 Effecten en gevolgen

4.1 Overzicht beschermde soorten

In dit hoofdstuk wordt de geplande ingreep getoetst aan de aanwezige of verwachte beschermde soorten (zie hoofdstuk 3) binnen het projectgebied, en de te verwachten risico's voor deze soorten, bij uitvoer van de geplande werkzaamheden. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die de vaste verblijfplaatsen in stand houdt.

Voor soorten die niet genoemd worden vanuit de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of Wnb artikel 3.10 geldt de algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Zelfs bij negatieve effecten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Ditzelfde geldt voor soorten van Wnb artikel 3.10, waarvoor een Provinciale vrijstelling is uitgegeven. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht, maar ze worden hieronder, ondanks eventueel voorkomen en eventueel te verwachten negatieve effecten, niet meegenomen.

Soortgroep	Soort(en)	Bescherming	Aanwezig
Vogels	(broed-)	VR	potentieel
Vleermuizen	(verblijfplaats, vliegroute)	HR	potentieel

tabel 1. Soort(groep)en van de Wet natuurbescherming waarvoor het effect van de maatregel bepaald moet worden.

4.2 Effecten op in het projectgebied (mogelijk) aanwezige flora en fauna

Broedvogels

Het broedseizoen loopt ongeveer van half maart tot half juli, maar de daadwerkelijke periode is afhankelijk van het weer en de soort. De Wet natuurbescherming schrijft geen datumgrenzen voor, de genoemde data zijn globaal. Ieder broedgeval is beschermd, dus indien blijkt dat er een vogel aan het broeden is, ook buiten het broedseizoen, mag deze niet verstoord worden totdat deze hiermee klaar is en uit eigen beweging is vertrokken. Er wordt buiten het vogelbroedseizoen gewerkt.

Vleermuizen

In de holte van de zomereik kan een vleermuis-paarverblijf verwacht worden. Er zijn geen plannen voor het kappen van de zomereik. Er wordt buiten het parseizoen gewerkt. De bomen kunnen in gebruik zijn als ondersteuning van vliegroutes. Er zijn echter afdoende alternatieven. Er worden geen negatieve effecten verwacht met betrekking op vleermuizen.

5 Conclusie

Er wordt geen negatief effect verwacht op beschermde soorten. De soorten die mogelijk in het gebied kunnen voorkomen zijn niet te verwachten op het perceel, of zijn alleen aanwezig in andere periodes dan de geplande werkperiode. Wanneer de opdrachtgever de werkzaamheden uitvoert conform de aangegeven methode en in de aangegeven periode, is nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing op de verbodsartikelen in de Wet natuurbescherming (Wnb) niet benodigd.

Geraadpleegde bronnen

- Nationale Database Flora- en Fauna (NDFF), geraadpleegd op 20 november 2018.
- Melis, J. & M. Koopmans, 2015. Fiskatlas Fryslân, verspreiding en ecologie van zoetwatervissen in Friesland in de periode 1900 t/m 2014. Bornmeer, Gorredijk.
- BIJ12, 2017. Kennisdocumenten.
- Vleermuisprotocol 2017, Netwerk Groene Bureaus (NGB).

www.verspreidingsatlas.nl

www.vlinderstichting.nl

www.vogelbescherming.nl